

0 5 cm

4 pav. Tyrimų metu aptiktos buitinės keramikos pavyzdžiai. A. Žilio nuotr.

Fig. 4. Some recovered pieces of household pottery.

mentai, o daugiausia plokštiniai, karniziniai žaliai glazūruoti. Buitinės keramikos radiniai įvairesni – puodų, puodynių, lėkščių, dubenų, ąsočių, keptuvių fragmentai – 216 (4 pav.). Iš jų 26 baltos molio masės keramikos, 116 – neglazūruotos, o likę žaliai glazūruoti.

Įžemis perkasoje 1 pasiektas 2–3,15 m gylyje, perkasoje 2 R dalyje – 2,2–2,3 m gylyje, V dalyje – gręžinyje 5,2 m gylyje, perkasoje 3 – 2–3 m gylyje. Perkasos 3 centrinėje dalyje ir perkasoje 4 įžemis nepasiektas.

5 Augustijonų Street

The excavation comprised 4 trenches covering a total of 115.9 m^2 (Fig. 1), where the natural layer was reached in a 44 m^2 area. The upper layers were composed of backfill and measured 1.3–1.8 m in thickness. The 16th- and 17th-century cultural layer was preserved underneath and measured 20–80 cm in thickness (Fig. 3). The excavation revealed fragments of 5 masonry structures spanning the 17th–20th centuries (Fig. 2).

Dovilė Urbonavičiūtė-Jankauskienė,
Ramunė Butrimaitė,
Robertas Žukovskis

Aušros Vartų gatvė 21

2023 m. APC „Antiqua“ tęsė 2022 m. pradėtus detaliuosius tyrimus Vilniuje, Aušros Vartų g. 21 namo vidiniame kieme. Kasta 1 perkasa (bendras tirtas plotas – 12,76 m^2) (1 pav.). 2022 m. tyrimai buvo nutraukti 1,8–2 m gylyje beveik visame plote (4x2 m) atkasus akmenų grindinį. 2023 m. NKPVT išdavė leidimą atkastą grindinį pašalinti.

Tirtas Aušros Vartų g. 21 sklypas yra į Š nuo buvusios Vilniaus miesto gynybinės sienos ir Medininkų (Aušros vartų, Krėvos) vartų. Ši teritorija buvo užstatyta bent jau XVIII a. Vilniaus miesto planuose XIX a. pradžios aptariamo namo vietoje buvę 3 mūriniai pailgi namai, trumpais fasadiniais galais nukreipti į Aušros Vartų gatvę. Už šių namų, tarp Bazilijonų gatvės ir buvusio Bazilijonų vienuolyno, driekėsi sodai. Iki XIX a. vidurio užstatymo situacija sklype keitėsi. Buvę pastatai nugriauti ir praplėstas gretimų, iš Š ir P esančių sklypų užstatymas. Dabartinis sklypo Aušros Vartų g. 21 3 korpusų namas pastatytas XIX a. II pusėje–XX a. pradžioje. Tuo metu taip pat suformuotas vidinis kiemas, sklypo V dalį užstačius pailgu pastatu.

Ankstesnių archeologinių tyrimų metu (*ATL 2014 metais*, 2015, p. 417–418; *ATL 2017 metais*, 2018, p. 456–459) nustatytas kultūrinio sluoksnio storis vidiniame kieme – iki 5,1 m gylio. Tyrimų metu aptikti XVIII–XIX a. ir XVII–XVIII a. datuojamų grindinių fragmentai. Ankstyviausi kultūriniai sluoksniai datuojami XV–XVI a. Taip pat,tirtos Aušros Vartų g. 21 esančio pastato patalpos (*ATL 2017 metais*, 2018, p. 396–398; *ATL 2020 metais*, 2021, p.

1 pav. Tyrimų vietos situacijos planas: 1 – 2023 m. tyrimų vieta. K. Barodičienės brėž.

Fig. 1. Area plan: 1 – 2023 excavation area.

0 5 cm

2 pav. Plokštinis frizinis XVII a. I pusės koklis su liūtu ir dvigalviu ereliu. R. Žukovskio nuotr.

Fig. 2. A flat frieze stove tile depicting a lion and a double-headed eagle (first half of the 17th century).

0 5 cm

3 pav. Medinis skritulys su dantukais. R. Žukovskio nuotr.

Fig. 3. A wooden cog.

532–534). Tyrimų metu nustatytas iki 1,5 m storio XVI–XVII a. kultūrinis sluoksnis, aptiktos ūkinės duobės su daugybe XVII–XVIII a. buitinės keramikos ir koklių fragmentų. Įžemis fiksuotas 1,3–2,9 m gylyje. 2022 m. APC „Antiqua“ vykdė tyrimus Aušros Vartų g. 21 vidiniame kieme (*ATL 2022 metais*, 2023, p. 373–375). 5,8x2 m dydžio perkasa 2 kasta prie P korpuso V sienos. 1,8–2 m gylyje beveik visame plote atkastas akmenų grindinys. Viršutiniai žemių sluoksniai datuoti XIX–XX a., grindinys – XIX a. pradžia (architektūrinių tyrimų duomenimis, tai neišlikusios pastato V dalies, kurioje yra naujai įrengtas rūsys, grindų paviršius).

Perkasa 2 (numeracija tęstinė) – 5,8x2,2 m dydžio, kasta vidiniame kieme, prie P korpuso V sienos. Tyrimai tęsti nuo 1,8–2 m gylio. Nuėmus akmenų grindinį kastas 20–30 cm storio maišytas pilkos žemės, smėlio ir smulkių griuvenų sluoksnis. 2,2–2,3 m gylyje fiksuotas juodos durpingos žemės sluoksnis su medienos liekanomis ir gyvulių mėšlu. Perkasos Š dalyje paliktas 1,5 m pločio laiptas, kad negriūtų nestabilus gruntas po perkasos Š sienelėje atkasta šiluminės trasos atkarpa. Likusioje perkasos dalyje kastas 1,8 m storio durpingos žemės sluoksnis su medienos liekanomis, gyvulių mėšlu ir kaulais. Jame aptikta daug archeologinių radinių: glazūruotos ir neglazūruotos bui-

4 pav. Iš dviejų gijų siūlų pinta juostelė. R. Butrimaitės nuotr.

Fig. 4. A strip woven from two strands of yarn.

tinės keramikos, plokštinių koklių (2 pav.), dirbinių iš medžio (3 pav.), odos, stiklinių indų šukės. Rasta ir pintų bei austų audinių fragmentų (4 pav.). Radiniai datuojami XVII a. I puse–XIX a. Spėjama, jog šioje vietoje ilgą laiką buvo didelė duobė ar griovys, į kurią miestiečiai pylė šiukšles. XVII a. kokliai persimaišę su XIX a. stiklinių ir molinių indų šukėmis.

Po juodžemio ir durpių sluoksniu fiksuotas iki 30 cm storio maišytas griuvenų, akmenų, pilkos žemės ir molio sluoksnis. 4,2–4,3 m gylyje pasiektas smėlio įžemis. Įžemyje, perkasos P dalyje, fiksuoti keli duobių su XVIII (?)–XIX a. buitinės keramikos fragmentais ir lentų kontūrai. Perkasos Š dalyje aptikta ant įžemio sudėta plytų eilė. 6 plytos sudėtos viena eile ŠV–PR kryptimi. Plytos 32x14–15x7,5 cm dydžio su braukomis.

Perkasos V pusėje atidengtas pastato pamatas. Viršutinė pamato dalis mūryta iš 32x?x7; ?x15x7; ?x14x7; ?x12x6 cm dydžio rausvų ir gelsvų plytų, rištų kalkių skiediniu. Ties aptiktu akmenų grindiniu suformuota arka. Po ja aptiktas 1,2–1,3 m aukščio juostinis pamatas, mūrytas iš stambių riedulių, plytų duženų ir kalkių skiedinio. Pamatas vietomis stipriai suskilęs. V sienos pamato apačia pasiekta 3,3 m gylyje.

Perkasos P dalyje atkastas pamato fragmentas, orientuotas R–V kryptimi, besitęsiantis į V už perkasos ribų. Pamato viršus apardytas, jo paviršius atkastas 0,4–1,1 m gylyje. Pamatas mūrytas iš raudonos ir rausvos spalvos plytų ?x14x9; 30x?x7; 30x?x6; ?x13x6 cm. Pamato apačia pasiekta 3,4 m gylyje.

21 Aušros Vartų Street

In 2023, APC Antiqua continued the excavations in the surroundings of 21 Aušros Vartų Street. Trench 2 (12.76 m^2) was situated at the same location as the trench from the previous year. (Fig. 1). Excavations commenced at a depth of 1.8–2 m, after removing the stone pavement unearthed in 2022. The recorded cultural layer measured 4.2–4.3 m in thickness and yielded finds from the 17th–19th centuries (Figs. 2–4). The site was likely a long-term rubbish disposal pit for the townspeople.

Dovilė Urbonavičiūtė-Jankauskienė,
Ramunė Butrimaitė,
Robertas Žukovskis

Didžioji gatvė 22

2023 m. APC „Antiqua“ atliko žvalgomuosius tyrimus Vilniuje, Didžioji g. 22. Kasti 6 įvairaus dydžio šurfai, 1 – vidiniame kieme, prie pastato Š korpuso fasado, 5 – pastato Š korpuso viduje (1 pav.). Bendras tyrimų plotas – 20,71 m^2.

Tirta teritorija Didžioji g. 22 yra Rotušės aikštės R pusėje. Ankstyviausias namas šioje vietoje stovėjo XVI a. XVII a. I pusėje pastatas priklausė Vilniaus burmistrui Ignacui Dubowicziui, kuris jį testamentu paliko basųjų karmelitų vienuolynui. Vienuolynas namą valdė iki XIX a. vidurio. J. Frankas šio pastato kieme XIX a. pradžioje buvo įkūręs pirmąją universitetinę ambulatoriją. 1944 m. pastatas buvo subombarduotas. Po karo – visiškai nugriautas, jo vietoje pastatytas naujas administracinės paskirties pastatas.

Iki šiol pastate ir jo aplinkoje nebuvo vykdyti archeologiniai tyrimai. Artimiausi archeologiniai tyrimai vykdyti greta esančių pastatų vidiniuose kiemuose (*ATL 1986 ir1987 metais*, 1988, p. 134–135; *ATL 1994 ir1995 metais*, 1996, p. 275–276). Tyrimų metu buvusios Mažosios gildijos teritorijoje (Didžioji g. 24, 26) fiksuoti XIV a. pabaiga–XV a. pradžia ir XV–XVI a. datuojami kultūriniai sluoksniai su jiems būdingais radiniais. Savičiaus g. 11 vidiniame kieme